

Тетяна ОЛІЙНИК
канд. екон. наук, доцент кафедри
економіки підприємств
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СФЕРИ ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

У сучасних умовах децентралізації та трансформації економіки України особливої актуальності набуває пошук ефективних напрямів розвитку територіальних громад. Одним із таких напрямів виступає сільський туризм, який поєднує економічну, соціальну та екологічну складові розвитку та виступає важливим інструментом активізації місцевої економіки. Особливої актуальності ця проблема набуває для південного регіону України, який має значний природно-рекреаційний та аграрний потенціал для розвитку сільського туризму.

Сільський туризм сприяє диверсифікації джерел доходів населення, підвищенню зайнятості, розвитку малого підприємництва та розширенню спектра послуг у сфері обслуговування. Водночас він забезпечує збереження культурної спадщини, традицій та природного середовища, що є важливим чинником сталого розвитку територій. У контексті сучасних викликів, зокрема економічної нестабільності та міграції населення з сільських територій, розвиток сільського туризму набуває стратегічного значення.

Сільський туризм є видом туристичної діяльності, що реалізується у сільській місцевості та передбачає надання комплексу послуг: розміщення, харчування, організацію дозвілля, екскурсійне обслуговування. Він виступає важливим елементом сфери обслуговування, оскільки формує додану вартість через сервісні послуги та сприяє формуванню локальних туристичних продуктів.

Варто зазначити, що розвиток сільського туризму має виражений мультиплікативний ефект, оскільки стимулює розвиток суміжних галузей

економіки - сільського господарства, транспорту, торгівлі, громадського харчування та сфери культури. Таким чином, він виступає каталізатором економічної активності на локальному рівні.

Представлені дані таблиці 1, свідчать про комплексний характер впливу сільського туризму на розвиток територіальних громад. Зокрема, економічний ефект проявляється у збільшенні доходів місцевого населення та активізації підприємницької діяльності.

Таблиця 1. Вплив сільського туризму на розвиток територіальних громад

Напрямок впливу	Характеристика
Економічний	Зростання доходів населення, розвиток малого бізнесу
Соціальний	Створення робочих місць, підвищення рівня життя
Інфраструктурний	Розвиток доріг, транспорту, комунікацій
Культурний	Збереження традицій, ремесел
Екологічний	Раціональне використання природних ресурсів

Джерело: узагальнено автором на основі [2]

Соціальний ефект полягає у зниженні рівня безробіття та підвищенні якості життя. Інфраструктурний розвиток сприяє покращенню транспортної доступності та комунікацій. Водночас культурний та екологічний аспекти забезпечують збереження і раціональне використання ресурсного потенціалу територій.

У сучасних умовах особливого значення набуває інтеграція сільського туризму з аграрною діяльністю, що формує основу агротуризму. Такий підхід дозволяє не лише ефективно використовувати природно-ресурсний потенціал, а й створювати унікальні туристичні продукти, орієнтовані на екологічність, автентичність та сталий розвиток.

Південний регіон України має значний потенціал для розвитку сільського туризму завдяки сприятливим природно-кліматичним умовам, наявності рекреаційних ресурсів та багатій культурній спадщині. Це зумовлено вигідним географічним положенням, наявністю морського узбережжя, розвиненим аграрним сектором та різноманітністю природно-рекреаційних ресурсів. Серед яскравих прикладів можна виділити:

- Центр культури вина Шабо - приклад успішного поєднання виробництва та туристичних послуг;
- Коблево - центр рекреаційного та гастрономічного туризму;
- спеціалізовані ферми (сироварні, равликові та устричні господарства), що формують нові туристичні продукти [3].

Розвиток таких об'єктів сприяє формуванню комплексного туристичного продукту, який поєднує відпочинок, гастрономічні враження та пізнавальні елементи.

Сільський туризм також сприяє розвитку сфери обслуговування через розширення спектра послуг, серед яких:

- послуги розміщення (агросадиби, гостьові будинки);
- гастрономічні послуги (локальна кухня, дегустації);
- рекреаційні послуги (відпочинок на природі, активний туризм);
- культурно-пізнавальні послуги (екскурсії, майстер-класи).

Розширення таких послуг підвищує конкурентоспроможність територіальних громад та їх інвестиційну привабливість. Водночас важливим чинником розвитку є впровадження інноваційних підходів, зокрема цифрових технологій, онлайн-просування та використання платформ бронювання, що дозволяє значно розширити ринки збуту туристичних послуг.

Крім того, важливу роль відіграє формування ефективної системи управління розвитком сільського туризму на рівні територіальних громад. Це передбачає стратегічне планування, підтримку місцевого бізнесу, розвиток інфраструктури та залучення інвестицій. В умовах децентралізації органи місцевого самоврядування отримують більше можливостей для реалізації таких ініціатив.

Отже, сільський туризм є важливим інструментом розвитку територіальних громад у сфері обслуговування. Його функціонування забезпечує комплексний соціально-економічний ефект та сприяє підвищенню ефективності використання ресурсного потенціалу територій.

Перспективи розвитку сільського туризму пов'язані з подальшою інтеграцією аграрного сектору та сфери обслуговування, розвитком агроекотуризму, впровадженням інноваційних технологій та підвищенням якості туристичних послуг, зокрема в південному регіоні України, де існують значні передумови для його активного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Державне агентство розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua>
2. Логоша Р. В., Прилуцький А. М., Підлубний В. Ф. Сільський зелений туризм як напрям розвитку підприємництва на селі. *Актуальні питання в сучасній науці*. 2023. № 11 (17). С. 153–166. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-153-166](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-153-166)
3. Олійник Т. Г., Максименко А. Г. Економічний потенціал туристичних дестинацій як чинник формування конкурентоспроможного ринку туристичних послуг України. *Ефективна економіка*. 2025. № 11. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.11.65>
4. Павлюк С.І. Перспективи післявоєнного розвитку гастрономічного туризму в Миколаївській області. *Modern Economics*. 2025. № 49(2025). С. 170-176. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V49\(2025\)-23](https://doi.org/10.31521/modecon.V49(2025)-23).
5. Lane B., Kastenholtz E. Rural tourism: New concepts and research needs // *Tourism Management Perspectives*. 2022. Vol. 41. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2021.100893>

Світлана ПАВЛЮК

канд. екон. наук, доцент кафедри
готельно-ресторанної справи та організації бізнесу
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ІНСТРУМЕНТИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Сучасний етап розвитку світового господарства характеризується стрімкою трансформацією сфери послуг, де індустрія гостинності посідає одне з провідних місць. Для України обрання європейського вектора розвитку означає не лише адаптацію нормативно-правової бази, а й докорінну зміну парадигми взаємодії зі споживачем.